

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Standardy organizatora pieczy zastępczej
wypracowane przez przedstawicieli organizacji pozarządowych
i jednostek samorządu terytorialnego w województwie opolskim
i śląskim przy wsparciu sieci SPLOT.**

„ProNGO – standardy III sektora”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści:

1. .Standard budowania relacji między rodziną zastępczą a organizatorem pieczy zastępczej
2. .Standard współpracy między organizatorem pieczy zastępczej a organizacjami pozarządowymi
3. .Standard monitoringu i kontroli w procesie organizowania pieczy zastępczej
4. .Standard budowania relacji między rodziną zastępczą a rodziną biologiczną
5. .Standard kompetencji rodzin zastępczych i organizatora pieczy zastępczej
6. .Standard procedury przekazania dziecka do rodziny zastępczej

1. Standard budowania relacji między rodziną zastępczą a organizatorem pieczy zastępczej

1.1 Definicja – filozofia – wartości

Rodzina zastępcza i organizator pieczy zastępczej wzajemnie na siebie wpływają i od siebie zależą. Piecza zastępcza to temat trudny, ponieważ ujmuje w ramy formalne kwestie, które trudno sformalizować – stworzenie rodziny oraz zapewnienie optymalnych warunków do rozwoju dzieciom, które z różnych powodów nie otrzymały tego rodzaju wsparcia w rodzinie biologicznej. Aktualnie relacje te są w procesie ustalania i negocjowania, ze względu na zmiany prawne wprowadzone w obszarze pieczy zastępczej. Kontakt między OPZ a RZ jest powierzchowny i formalny, a rodziny zastępcze wskazują, że aktualnie brakuje pracy systemowej opartej na wzajemnych relacjach i zaufaniu, które są kluczowe dla zapewnienia jak najlepszych warunków i opieki dla dzieci będących w pieczy zastępczej. Brakuje strategicznego podejścia do pracy z rodziną, uwzględniania punktu widzenia rodziny w rozwoju współpracy.

1.2 Cel obszaru

Celem standardu budowania relacji między rodziną zastępczą a organizatorem pieczy zastępczej jest podniesienie poziomu współpracy między RZ i OPZ w lokalnej rzeczywistości społecznej. Celem standardu jest rozwój takich form współpracy i wsparcia, które prowadzą do wzmocnienia wzajemnego zaufania – głównie należy tu wymienić tworzenie strategicznego planu pracy z rodziną, podnoszenia kompetencji obu stron oraz współpracę z osobą koordynatora.

1.3 Uczestnicy

Bezpośrednimi uczestnikami jest rodzina zastępcza oraz wyselekcjonowany personel organizatora pieczy zastępczej, zwłaszcza koordynator pieczy zastępczej, mający bezpośredni kontakt z rodziną zastępczą oraz dyrektor organizatora pieczy zastępczej, asystent rodziny, opcjonalnie specjaliści – psycholog, pedagog, wychowawca, dzielnicowy.

1.4 Zakres merytoryczny

- 1) Organizacja systematycznych spotkań interdyscyplinarnych mających na celu omówienie sytuacji rodziny, wraz z udziałem rodziny i w dialogu z jej przedstawicielami. Spotkania pełnią również rolę monitorującą w stosunku do realizacji planu pracy z rodziną. Docelowo należy doprowadzić do co najmniej dwóch spotkań w roku na rodzinę. Dodatkowo spotkanie organizowane jest na wniosek koordynatora lub rodziny zastępczej.
- 2) Opracowanie planu pracy z rodziną na rok kalendarzowy przez koordynatora pieczy zastępczej w porozumieniu z rodziną i innymi specjalistami/personelem. W planie pracy powinna być zawarta dokładna diagnoza dotycząca sytuacji rodziny, możliwości przyjmowania kolejnych dzieci, plany urlopowe, potrzeby szkoleniowe itp.)
- 3) Kontakt rodziny z koordynatorem pieczy zastępczej – zaakceptowanym przez członków rodziny oraz dzieci pozostające w pieczy zastępczej. Docelowo należy dążyć do sytuacji, w

której rodzina ma wybór pomiędzy co najmniej dwiema osobami sprawującymi tę funkcję u danego organizatora pieczy zastępczej.

- 4) Opracowanie planu rozwoju dla rodziny zastępczej i dla personelu na dany rok kalendarzowy oraz realizacja wspólnych szkoleń dla wzajemnego poznawania się i podnoszenia kwalifikacji we współpracy.
- 5) Koordynator pieczy zastępczej posiada przygotowanie teoretyczne i praktyczne do wykonywania obowiązków, potrafi budować relacje z rodziną oparte na wzajemnym zaufaniu, pracuje w terenie, a jego obowiązki biurowe są ograniczone do niezbędnego minimum (proporcje ok. 70% praca w terenie, 30% praca w biurze)

1.5 Weryfikacja i wskaźniki

- 1) Ilość spotkań interdyscyplinarnych przypadających na jedną rodzinę
- 2) Ilość przygotowanych i wdrożonych planów
- 3) Poziom zadowolenia rodzin ze współpracy rocznej z koordynatorem
- 4) Roczny wykaz i ilość wspólnych szkoleń
- 5) Liczba osób uznających szkolenie za przydatne w lepszej realizacji pieczy zastępczej

1.6 Osoby odpowiedzialne

- 1) Prezydent/ starosta powiatu
- 2) Dyrektor Organizatora Pieczy Zastępczej
- 3) Koordynator pieczy zastępczej
- 4) Rodzina zastępcza

2. Standard budowania relacji między organizatorem pieczy zastępczej a organizacjami pozarządowymi

2.1 Definicja – filozofia – wartości

Proces samoorganizowania się społeczeństwa w celu lepszego rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb jest pożądanym w demokratycznej rzeczywistości. Obywatele, mieszkańcy poprzez tworzenie organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, mogą w sposób partnerski w relacji z samorządem uczestniczyć w lokalnych procesach podejmowania decyzji i wyznaczania kierunków rozwoju. Odpowiedzialnością samorządu i jego jednostek jest współpraca z organizacjami pozarządowymi w obszarze pożytku publicznego.

Rodziny zastępcze obecnie najczęściej tworzą lub angażują się w dwa rodzaje stowarzyszeń – stowarzyszenia organizowane przez rodziny zastępcze oraz stowarzyszenia organizujące rodziny zastępcze. Dzieje się to jednak rzadko, ponieważ rodziny zastępcze mają niski poziom wiedzy i świadomości na temat zakładania stowarzyszeń i korzyści jakie to przynosi. W środowisku lokalnym i samorządowym również brakuje wsparcia dla inicjatyw samoorganizowania się i tworzenia stowarzyszeń. W związku z tym rodziny zastępcze nie posiadają swojej reprezentacji, a organizator pieczy zastępczej kontaktuje się indywidualnie z każdą rodziną, nie ma partnera społecznego, z którym może ustalać ramy strategiczne kierunków lokalnego rozwoju pieczy zastępczej.

Ruch samopomocowy wśród rodzin zastępczych istnieje, ale są to działania nieformalne i partykularne. Rodziny zgłaszają potrzebę czerpania wsparcia od siebie nawzajem oraz deklarują gotowość do dawania takiego wsparcia innym rodzicom.

2.2 Cel obszaru

Celem standardu budowania relacji między organizatorem pieczy zastępczej a organizacjami pozarządowymi jest rozwój stałej i systematycznej lokalnej sieci współpracy między organizatorem pieczy zastępczej a organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie, zwłaszcza tymi, których działania dotyczą rodzin zastępczych.

2.3 Uczestnicy

Bezpośrednimi uczestnikami jest organizator pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe działające na terenie działania OPZ, aktywni mieszkańcy i ich grupy nieformalne, rodziny zastępcze.

2.4 Zakres merytoryczny

- 1) Stwarzanie przez organizatora pieczy zastępczej przyjaznych warunków do samoorganizowania się rodzin zastępczych – organizowanie spotkań integracyjnych, udostępnianie pomieszczeń na spotkania inicjowane oddolnie.
- 2) Zachęcanie do tworzenia grup samopomocowych, edukacyjnych oraz grup wsparcia, wsparcie procesu grupowego i edukacyjnego dla rodzin zastępczych poprzez pomoc w kontakcie ze specjalistami, udostępnianie pomieszczeń na spotkania.
- 3) Organizowanie szkoleń na temat tworzenia organizacji pozarządowych i zarządzania organizacjami pozarządowymi dla rodzin zastępczych i aktywnych obywateli zainteresowanych działaniem społecznym.

- 4) Organizowanie warsztatów z zakresu partnerstwa lokalnego z udziałem przedstawicieli organizatora pieczy zastępczej i przedstawicieli innych instytucji, w tym lokalnych organizacji pozarządowych na rzecz poprawy warunków funkcjonowania rodzin zastępczych na terenie powiatu/gminy.
- 5) Organizowanie spotkań rodzin zastępczych z działającymi lokalnie organizacjami pozarządowymi w celu poznania wzajemnych potrzeb i oczekiwań oraz możliwości wsparcia i wymiany wiedzy, doświadczeń, informacji, pomysłów.
- 6) Prowadzenie bazy informacyjnej o lokalnych organizacjach pozarządowych dla rodzin zastępczych – zwłaszcza w ujęciu informowania o działaniach i zakresie, w jakim dana organizacja może wspierać rodziny zastępcze.
- 7) Organizowanie lokalnych kampanii informacyjno – promocyjnych związanych z pieczą zastępczą i umożliwiających informowanie o pieczy zastępczej, rodzinach zastępczych, ich potrzebach i problemach oraz o sukcesach (np. Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, kampanie promujące ideę rodzicielstwa zastępczego)

2.5 Weryfikacja i wskaźniki

- 1) Ilość grup samopomocowych, edukacyjnych i grup wsparcia działających na obszarze OPZ
- 2) Ilość spotkań rodzin zastępczych z organizacjami pozarządowymi
- 3) Ilość szkoleń i warsztatów
- 4) Ilość lokalnych kampanii informacyjnych na temat rodzicielstwa zastępczego
- 5) Ocena przydatności bazy/ zadowolenia z jej funkcjonowania

2.6 Osoby odpowiedzialne

- 5) Prezydent/ starosta powiatu
- 6) Dyrektor Organizatora Pieczy Zastępczej
- 7) Rodziny zastępcze i ich organizacje lub zrzeszenia nieformalne

3. Standard monitoringu i kontroli w procesie organizowania pieczy zastępczej

3.1 Definicja – filozofia – wartości

Kwestia monitoringu i kontroli pieczy zastępczej jest kwestią delikatną. Istnieje tu wyraźna potrzeba pogodzenia koniecznych wymogów formalnych, a jednocześnie uwzględniania całej sytuacji dziecka/dzieci w rodzinie zastępczej biorąc pod uwagę nie tylko wskaźniki twarde, ale całą sferę emocjonalną, wsparcia, opieki, przeżyć dziecka pozostającego w pieczy zastępczej oraz całej rodziny. Z tego powodu ważne jest aby instytucja/osoba monitorująca i oceniająca pozostawała w dobrych relacjach z rodziną, umożliwiającą całościową ocenę oraz monitorowanie sytuacji rodziny również w dialogu i porozumieniu z jej członkami. Monitoring, kontrola i ocena powinny mieć nadrzędny cel, jakim jest stałe polepszanie warunków i jakości życia dzieci będących pod opieką rodziny zastępczej. To co wydaje się najistotniejsze w tym obszarze, to wzajemne zaufanie i życzliwość oraz dążenie do tego wspólnego celu. Sytuacja monitoringu i kontroli powinna być sytuacją ewaluacyjną, zakończoną pytaniem co każdy z nas może robić lepiej w przyszłości, a nie sytuacją, która jest rodzajem kary czy stosowania opresji. Również organizator pieczy zastępczej/ koordynator pieczy zastępczej powinni być gotowi do przyjęcia informacji zwrotnych od rodzin i planowania swojego rozwoju w oparciu o otrzymane opinie.

Tymczasem obecnie ze względu na różne czynniki ocena rodziny zastępczej jest często powierzchowna, dokonywana na podstawie przesłanek formalnych, a jej wyniki i dokumentacja związana z oceną są niedostępne dla rodzin zastępczych. Osoba dokonująca oceny nie posiada wystarczających kompetencji interpersonalnych/ miękkich, aby w sposób konstruktywny dla wszystkich, a zwłaszcza dla dziecka, taką ocenę przeprowadzić. Częściej sytuacja oceny jest sytuacją mało przyjemną dla rodziny i dla osoby oceniającej.

3.2 Cel obszaru

Celem standardu monitoringu i kontroli w procesie organizowania pieczy zastępczej jest polepszenie jakości procesu monitoringu, oceny i kontroli, aby jego rola ewoluowała w kierunku dokonywania ewaluacji, poszukiwania najlepszych, konstruktywnych rozwiązań w różnych sytuacjach oraz rozwojowi zarówno rodziny zastępczej jak i organizatora pieczy zastępczej.

3.3 Uczestnicy

Bezpośrednimi uczestnikami są rodziny zastępcze, organizator pieczy zastępczej, zwłaszcza osoby prowadzące proces monitoringu, oceny i kontroli rodzin zastępczych. Pośrednio odbiorcami standardu są dzieci pozostające w pieczy zastępczej

3.4 Zakres merytoryczny

- 1) Organizator pieczy zastępczej organizuje spotkania informacyjne dla rodzin zastępczych, podczas których rzetelnie i wyczerpująco informuje na temat praw i obowiązków rodzin zastępczych, a także o procesie monitoringu, oceny i kontroli oraz o ewentualnych zmianach w tym zakresie. Docelowo takie spotkanie mogłoby się odbywać raz w roku, na początku roku kalendarzowego.

- 2) Organizator pieczy zastępczej organizuje spotkania ewaluacyjne koordynatora z jedną rodziną zastępczą odnoszące się do realizacji planu pracy z rodziną. Podczas spotkań jest dokonana diagnoza/analiza stanu obecnego, zostają omówione problemy i potrzeby dzieci oraz rodzin zastępczych oraz wspólnie poszukiwane są rozwiązania. Docelowo każda rodzina powinna odbyć dwa takie spotkania rocznie (w połowie roku kalendarzowego i na koniec)
- 3) Dokumentacja związana z monitoringiem, oceną i kontrolą oraz aspekty poddane tym procesom są znane i rozumiane przez rodziny zastępcze.
- 4) Efekty oceny są jawne dla rodziny zastępczej, a punkty niejasne i budzące wątpliwości są tłumaczone i w sposób konstruktywny przekazywane
- 5) Koordynatorzy pieczy zastępczej i rodziny zastępcze podnoszą swoje kompetencje interpersonalne – udzielania i przyjmowania informacji zwrotnych w procesie monitoringu i kontroli poprzez udział w warsztatach/treningach umiejętności miękkich/interpersonalnych/komunikacyjnych

3.5 Weryfikacja i wskaźniki

- 1) Ilość spotkań informacyjnych dla rodzin zastępczych
- 2) Ilość spotkań ewaluacyjnych
- 3) Liczba godzin szkoleń z zakresu ewaluacji rodziny/komunikacji interpersonalnej/udzielania i przyjmowania informacji zwrotnej/kompetencji miękkich odbytych przez koordynatorów pieczy zastępczej
- 4) Liczba godzin szkoleń z zakresu komunikacji interpersonalnej/udzielania i przyjmowania informacji zwrotnej/ kompetencji miękkich odbytych przez członków rodzin zastępczych
- 5) Poziom zadowolenia z procesu monitoringu, oceny i kontroli

3.6 Osoby odpowiedzialne

- 1) Dyrektor Organizatora Pieczy Zastępczej
- 2) Koordynatorzy pieczy zastępczej
- 3) Rodziny zastępcze

4. Standard budowania relacji między rodziną zastępczą a rodziną biologiczną

4.1 Definicja – filozofia – wartości

Rodzina zastępcza, jak sama nazwa wskazuje, ma w określonych sytuacjach zastąpić dziecku rodzinę biologiczną. Są to zazwyczaj sytuacje trudne, a czasem i niebezpieczne dla dziecka, a rodzice biologiczni często obarczeni są różnego rodzaju problemami społecznymi, których wpływ jest dla dziecka destrukcyjny. Stąd podjęcie decyzji o konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Decyzję taką podejmuje sąd rodzinny. Każda sytuacja jest bardzo indywidualna i delikatna i o dobro dziecka należy w niej zadbać przede wszystkim, aby oszczędzić dziecku stresu w tym niezmiernie trudnym procesie.

Rodzina biologiczna ma prawo do kontaktów z dzieckiem, a dziecko ma prawo do kontaktu ze swoimi rodzicami biologicznymi. Jednak czasem kontakty te są dla dziecka destrukcyjne i demoralizujące. Należy obdarzać większym zaufaniem i autonomią rodzinę zastępczą, która opiekuje się i obserwuje postępy dziecka oraz jego relacje z rodzicami biologicznymi.

4.2 Cel obszaru

Celem standardu budowania relacji między rodziną zastępczą a rodziną biologiczną jest zapewnienie jak najlepszych warunków do osiągnięcia równowagi psychicznej dla dziecka, z uwzględnieniem potrzeb rodziny zastępczej oraz rodziny biologicznej, przy stałym monitoringu sytuacji dziecka oraz uwzględnianiu rokowania rodziny biologicznej.

4.3 Uczestnicy

Bezpośrednimi uczestnikami są rodziny zastępcze, organizator pieczy zastępczej, koordynator pieczy zastępczej, rodzina biologiczna oraz kurator sądowy i sąd rodzinny. Pośrednio odbiorcami standardu są dzieci pozostające w pieczy zastępczej oraz wszelkie instytucje mogące udzielić informacji na temat sytuacji dziecka.

4.4 Zakres merytoryczny

- 1) Po wydaniu przez sąd decyzji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, dziecko jest pod opieką przedstawiciela odpowiedniej instytucji (kuratora sądowego lub przedstawiciela organizatora pieczy zastępczej) i pod tą opieką przekazane rodzinie zastępczej. Zakłada się dążenie do sytuacji, w której rodzina zastępcza nie bierze udziału w procedurze odebrania dziecka rodzinie biologicznej i nie jest obecna podczas tego procesu. Rodzina zastępcza jest miejscem, do którego dziecko zostaje przywiezione i od tej pory znajduje się pod jej opieką.
- 2) Natychmiast po wydaniu decyzji przez sąd rodzina zastępcza otrzymuje pełen dostępny komplet dokumentacji dotyczący sytuacji dziecka – rodzinnej, zdrowotnej, szkolnej, prawnej itp. Zakłada się dążenie do sytuacji, w której wszystkie instytucje są zainteresowane tym, aby rodzina zastępcza miała do tych dokumentów dostęp jak najszybciej i aby informacje w nich zawarte były rzetelne i pełne. Najlepiej aby taka dokumentacja została przekazana rodzinie zastępczej przed przyjazdem dziecka lub razem z dzieckiem.

- 3) Rodzina zastępcza dysponuje czasem adaptacji dziecka do nowych warunków (ok. 2 tygodni) podczas których nie powinny odbywać się kontakty dziecka z rodziną biologiczną lub powinny być one ograniczone do minimum. Jest to czas bardzo trudny dla wszystkich, zwłaszcza dla dziecka i taka sytuacja powinna być rozpatrywana indywidualnie. Potrzeby rodziców biologicznych są odrzucone, jeśli kolidują z potrzebami dziecka, a rodzice biologiczni poświęcają ten czas na poszukanie rozwiązań problemów, które spowodowały odebranie dziecka (zapisanie się na terapię dla osób uzależnionych lub dla sprawców przemocy, poprawa warunków domowych, znalezienie zatrudnienia itp.)
- 4) Na wniosek rodziny zastępczej organizator pieczy zastępczej powołuje spotkanie grupy roboczej składającej się z osób/instytucji znających sytuację dziecka. Grupa przy udziale rodziny zastępczej podejmuje decyzję dotyczącą rodzaju, częstotliwości oraz czasu i miejsca spotkań dziecka z rodziną biologiczną. Grupa jest ciałem doradczym dla rodziny zastępczej, a także ciałem opiniującym oraz wskazującym możliwe rozwiązania i kierunki działania dla rodziny biologicznej.
- 5) Sytuacja dziecka jest zdiagnozowana szybko i relacje między rodziną zastępczą a biologiczną są porządkowane wokół perspektywy – czy rodzina biologiczna rokuje czy nie rokuje na powrót dziecka. W tym pierwszym przypadku spotkania powinny być częstsze i rodzina biologiczna powinna być motywowana do zmian, w tym drugim sytuacja prawna dziecka powinna być natychmiast ustalana w sposób umożliwiający adopcję.
- 6) Rodzina zastępcza objęta wsparciem ze strony organizatora pieczy zastępczej i innych instytucji posiada dużą autonomię w podejmowaniu decyzji dotyczących tego, czy i jak często dziecko może się spotykać z rodzicami biologicznymi. Ta decyzja jest oparta na obserwacji zachowań i stanu emocjonalnego dziecka po spotkaniach – czy są one wspierające czy demoralizujące dla dziecka. Rodzice biologiczni w przypadku decyzji rodziny zastępczej o ograniczeniu kontaktu mogą odwołać się do odpowiednich instytucji.
- 7) Organizator pieczy zastępczej zapewnia lokal na spotkania rodziców biologicznych z dzieckiem. Zalecane jest dążenie do tego, aby te kontakty nie odbywały się w domu rodziny zastępczej.
- 8) Spotkania dziecka z rodzicami biologicznymi jest ograniczone czasowo do ok. dwóch godzin.
- 9) Rodzina zastępcza może podjąć decyzję o odwołaniu lub przerwaniu spotkania po stwierdzeniu, że rodzice biologiczni nie są trzeźwi podczas spotkania.
- 10) Rodzice biologiczni są informowani o zasadach, jakich mają się trzymać podczas spotkania z dzieckiem oraz o sankcjach za ich złamanie.
- 11) Dziecko jest poinformowane o planowanym spotkaniu z rodzicami biologicznymi dopiero wówczas, kiedy rodzina zastępcza posiada pewność, że rodzice przybyli na spotkanie i są w stanie trzeźwości.
- 12) Rodzina zastępcza dba o to, aby przekazywać dziecku rzetelne, dobre i pozytywne informacje o rodzicach biologicznych, zachować jego dobre wspomnienia. Rodzina zastępcza rozumie powody, dla których dziecko pozostaje w pieczy zastępczej i potrafi je rzeczowo dziecku wyjaśnić.

4.5 Weryfikacja i wskaźniki

- 1)

4.6 Osoby odpowiedzialne

- 4) Dyrektor Organizatora Pieczy Zastępczej
- 5) Koordynatorzy pieczy zastępczej
- 6) Rodziny zastępcze
- 7) Rodzice biologiczni
- 8) Kurator sądowy

5. Standard kompetencji rodzin zastępczych i organizatora pieczy zastępczej

5.1 Definicja – filozofia – wartości

Rodzina zastępcza ma stanowić najlepsze z możliwych środowisko wsparcia i rozwoju dla dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej często wymagają specjalistycznej opieki, a co za tym idzie, wysokiego poziomu wiedzy, umiejętności, świadomości i wrażliwości rodziców zastępczych. Organizator pieczy zastępczej ma dbać zarówno o kompetencje swojego zespołu, zwłaszcza osób bezpośrednio współpracujących i mających wpływ na rodziny zastępcze i o ciągłe podnoszenie kompetencji (umożliwianie podnoszenia kompetencji) rodzinom zastępczym. Informacja, wiedza, dostęp do specjalistów, znajomość różnych możliwości to wielka wartość dla rodzin zastępczych i organizatora pieczy zastępczej, która przekłada się bezpośrednio na lepszą pomoc dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych.

Bycie rodzicem zastępczym to świadczenie pewnego rodzaju usługi społecznej, do czego należy być wszechstronnie przygotowanym.

5.2 Cel obszaru

Celem standardu kompetencji rodzin zastępczych i organizatora pieczy zastępczej jest polepszenie jakości pieczy zastępczej i coraz lepsza współpraca na rzecz dobra dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poprzez podnoszenie wiedzy, umiejętności i świadomości personelu organizatora pieczy zastępczej i rodziców zastępczych.

5.3 Uczestnicy

Bezpośrednimi uczestnikami są rodziny zastępcze, organizator pieczy zastępczej, koordynator pieczy zastępczej. Pośrednio odbiorcami standardu są dzieci pozostające w pieczy zastępczej, a także całe środowisko lokalne.

5.4 Zakres merytoryczny

- 1) Organizowanie szkoleń z zakresu jasnego rozdziału kompetencji i odpowiedzialności między rodziną zastępczą a organizatorem pieczy zastępczej, tak aby było dla wszystkich jasne kto za co odpowiada i do jakiego momentu. Podczas szkoleń powinny się też odbywać wspólne dyskusje co do kwestii, w których rozdział kompetencji i odpowiedzialności jest niejasny i wspólne decyzje co do rozdziału i podziału zadań/obowiązków/odpowiedzialności. Podczas szkoleń jest też interpretowana na potrzeby lokalne ustawa o pieczy zastępczej i inne regulacje prawne w tym zakresie.
- 2) Organizator pieczy zastępczej w rocznym budżecie zapewnia środki na kształcenie rodzin zastępczych i swojego personelu. W ramach współpracy lokalnej partnerzy mogą też wspólnie pozyskiwać dodatkowe środki na ten cel.
- 3) Kandydaci na rodziny zastępcze poza obowiązkowym szkoleniem przygotowującym do pełnienia tej roli mają również organizowane spotkanie z doświadczonymi rodzinami zastępczymi, podczas którego mogą zadać pytania i dowiedzieć się o praktycznych stronach bycia rodziną zastępczą, wyzwaniach, korzyściach, barierach itp.

- 4) Organizator pieczy zastępczej realizuje szkolenia, warsztaty, spotkania edukacyjne zgodnie z potrzebami rodzin i ich planami rozwojowymi.
- 5) Koordynator pieczy zastępczej jest zobowiązany każdego roku podnosić lub poszerzać swoje kwalifikacje w obszarze współpracy z rodzinami zastępczymi. Na początku roku po ewaluacji poprzedniego roku pracy planuje swój rozwój w oparciu o potrzeby własne, informacje zwrotne od rodzin zastępczych oraz o potrzeby organizatora pieczy zastępczej.
- 6) Organizator pieczy zastępczej zapewnia bezpłatne poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych (np. w formie punktu konsultacyjnego), a także dla swoich pracowników poprzez współpracę z ekspertami i specjalistami w różnych dziedzinach.
- 7) Organizator pieczy zastępczej rozwija wolontariat mający na celu wsparcie rodzin zastępczych (np. poprzez prowadzenie punktu lub klubu wolontariusza)
- 8) Organizator pieczy zastępczej wraz z partnerami lokalnymi poszukuje dodatkowych źródeł finansowania na zapewnienie integracji rodzin zastępczych między sobą, integracji z innymi organizacjami/instytucjami działającymi lokalnie (np. w formie imprez integracyjnych, festynów, wspólnych obozów, socjoterapii itp.)
- 9) Rodzina zastępcza dąży do postawy, która charakteryzuje się: wysoką motywacją, właściwą postawą etyczną (np. w obszarze przekazywania informacji o dziecku), empatią, wysokim poziomem wiedzy na temat funkcjonowania, potrzeb i problemów dziecka dotkniętego przemocą, umiejętnością słuchania, rozwiązywania konfliktów, organizacji pracy, radzenia sobie ze stresem i z sytuacjami trudnymi, gotowością do współpracy ze wszystkimi osobami i instytucjami, otwartością na powrót dziecka do rodziny biologicznej jak i na przejście do rodziny adopcyjnej.
- 10) Personel organizatora pieczy zastępczej dąży do postaw, która charakteryzuje się: wysoką motywacją do pracy, właściwą postawą etyczną, rozwojem umiejętności i cech osobowości takich jak – empatia, kreatywność, takt, kultura osobista, umiejętność słuchania i komunikacji, dyskrecja, otwartość, utrzymywanie właściwego dystansu w kontaktach, wiedza i umiejętności pracy z dzieckiem i rodziną, wiedza gdzie i jak szukać pomocy w konkretnych sytuacjach, umiejętność szybkiego wyszukiwania i przekazywania potrzebnych informacji.
- 11) Ocena/ewaluacja roczna rodzin zastępczych i koordynatora jest wzajemna, a nie tylko jednostronna.

5.5 Weryfikacja i wskaźniki

- 1) Ilość nowych, zmotywowanych i pozytywnie ocenionych kandydatów na rodziny zastępcze
- 2) Ilość szkoleń z zakresu rozdziału kompetencji i odpowiedzialności i interpretacji prawnych
- 3) Ilość wspólnie złożonych projektów na rozwój wiedzy i umiejętności
- 4) Ilość spotkań doświadczonych rodzin zastępczych z kandydatami
- 5) Ilość wydarzeń integracyjnych

- 6) Ilość wolontariuszy
- 7) Ocena kompetencji rodziny zastępczej
- 8) Ocena kompetencji koordynatora pieczy zastępczej

5.6 Osoby odpowiedzialne

- 1) Dyrektor Organizatora Pieczy Zastępczej
- 2) Koordynatorzy pieczy zastępczej
- 3) Rodziny zastępcze

6. Standard procedury przekazania dziecka do rodziny zastępczej

6.1 Definicja – filozofia – wartości

Przekazanie dziecka do rodziny zastępczej jest wydarzeniem, które jest bardzo trudne dla wszystkich, ale w szczególności dla dziecka. Wszystkie standardy w tym obszarze mają dążyć do tego, aby ograniczać stres i konsekwencje psychiczne i emocjonalne takiego wydarzenia. Jednym ze sposobów jest również usprawnienie procedury przekazania dziecka do rodziny zastępczej oraz zadbanie o to, aby rodzina zastępcza była również jak najlepiej przygotowana do przyjęcia nowego członka.

6.2 Cel obszaru

Celem standardu procedury przekazania dziecka do rodziny zastępczej jest usprawnienie koordynacji tego procesu pomiędzy różnymi instytucjami odpowiedzialnymi za sytuację dziecka oraz rodziną zastępczą i poprawa współpracy zwłaszcza z kuratorami sądowymi.

6.3 Uczestnicy

Bezpośrednimi uczestnikami są rodziny zastępcze, organizator pieczy zastępczej, koordynator pieczy zastępczej, rodzina biologiczna oraz kurator sądowy i sąd rodzinny. Pośrednio odbiorcami standardu są dzieci pozostające w pieczy zastępczej oraz wszelkie instytucje mogące udzielić informacji na temat sytuacji dziecka.

6.4 Zakres merytoryczny

- 1) Sąd rodzinny po podjęciu decyzji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej kieruje informację do organizatora pieczy zastępczej. Organizator informuje swoich koordynatorów o potrzebie wyznaczenia rodziny, która jest gotowa do tego, aby przyjąć dziecko. Koordynatorzy kontaktują się z kilkoma wybranymi rodzinami, które wybierają na podstawie posiadanej o nich wiedzy i relacji z nimi, a następnie wspólnie z jedną wyselekcjonowaną rodziną podejmują decyzję o przyjęciu dziecka
- 2) Dziecko jest odbierane od rodziny biologicznej bez udziału rodziny zastępczej
- 3) Wszystkie instytucje odpowiedzialne za sytuację dziecka współpracują w celu skompletowania rzetelnych informacji na temat dziecka i informacje te są w najpełniejszej możliwej formie przekazywane do organizatora pieczy zastępczej, a następnie poprzez koordynatora rodzinie zastępczej. Przekazywanie informacji jest bardzo istotne ze względu na bezpieczeństwo i komfort zarówno dziecka jak i rodziny zastępczej i pozostałych dzieci będących w pieczy zastępczej
- 4) Najistotniejsze obszary przekazywanych informacji to:
  - Informacje o środowisku społecznym i dysfunkcji rodziny biologicznej oraz wpływie środowiskowym
  - Informacje o chorobach w rodzinie biologicznej.
  - Informacje o przyczynach odebrania dziecka.
  - Informacje o rokowaniach powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

- 5) Organizator pieczy zastępczej opracowuje jeden wspólny dokument dotyczący dziecka, który zawiera punkty dotyczące wszystkich informacji możliwych do uzyskania od wszystkich instytucji i osób posiadających wiedzę o dziecku i rodzinie biologicznej. Dokument działa na zasadzie karty obiegowej i jest wypełniany przez wszystkich zainteresowanych
- 6) Sąd rodzinny poprzez kuratorów sądowych współpracuje z organizatorem pieczy zastępczej i rodzinami zastępczymi. Kurator sądowy angażuje się w prowadzoną przez siebie sprawę rodziny nie tylko poprzez sprawdzenie i kontrolę wymogów formalnych, ale poprzez udział w grupach interdyscyplinarnych, doradczych, stały kontakt z organizatorem pieczy zastępczej, koordynatorem pieczy zastępczej oraz poprzez nawiązanie relacji z rodziną zastępczą.

6.5 Weryfikacja i wskaźniki

- 1) Ilość przekazania dziecka w roku odbytych wg standardu, a nie w bałaganie i chaosie (poza sytuacjami interwencji)
- 2) ....

6.6 Osoby odpowiedzialne

- 1) Dyrektor Organizatora Pieczy Zastępczej
- 2) Koordynatorzy pieczy zastępczej
- 3) Rodziny zastępcze
- 4) Rodzice biologiczni
- 5) Kuratorzy sądowi